

Talentvol Westerwolds schrijver 35 jaar na zijn dood geëerd

Vijfendertig jaar na zijn dood verschijnt dan voor het eerst een boekwerk van deze meest talentvolle schrijver in Westerwolds dialect, J. H. Neuteboom, en wel als no. 2 in de Saslandriege. Zoals men weet is deze riegoepzette om 't beste wat in een Oostnederlands dialect geschreven werd of wordt 't licht doen zien. Neuteboom was een geregelde medewerker van 't oude maandblad Groningen (geel omslag) dat een kleine lezerskring had, en in brede lagen van 't Groninger volk niet bekend was. Zo is het ook slechts te verklaren dat een zo verdienstelijk schrijver bijkans vergeten kon worden.

Sedertdien is echter 't een en ander veranderd en de regionale waarden hebben veel meer waardering gevonden door de RONO, ter Laan's woordenboek, 't Nedersaksisch Instituut aan de rijksuniversiteit te Groningen, door de Groninger Culturele Gemeenschap en de dialectrubrieken in sommige regionale kranten. De redactie van de Saslandriege heeft nu gemeend, dat het werk van Neuteboom aan de vergetelheid diende te worden ontrukkt door een uitgave van een deel van zijn prozawerk benevens enige gedichten. Het boekwerk is in de eerste plaats bestemd voor Westerwolde en 't Oldambt, doch niet alleen is 't waard in geheel Oost-Nederland en aangrenzend Duits Sasland, met verwant dialect, gelezen te worden, doch de redactie hoopt dat het ook in 't westen van Nederland de aandacht zal trekken, ook al verschijnt het achter Zwolle, daar het tenslotte een boek is dat tot de Nederlandse literatuur behoort en daar naar 't oordeel van prof. Elema door haar inhoud geen slecht figuur slaat.

STIJL

Het boek ontleent zijn naam aan het eerste verhaal: „Zien leste dreum”. Prof. Elema zegt van Neuteboom's stijl: „Direct opvallend zijn de korte gesloten, driftige zinnestukjes, die telkens een nieuw trekje aan het te schetsen beeld toevoegen. Impressionistische kunst, voortschrijdende handeling met gebruikmaking van karakteriserende dialoog, of voorzichzelfdenken van de personen, daarbij gehuld in die overall aanwezig, haast moeiteloos ontstaande, zeer stemmingsvolle sfeer”.

SPANNEND

Neuteboom verstaat het de beschreven personen bijna in levende lijve voor u op te roepen, de verhalen zijn daarbij van het begin tot het eind spannend en veelal met een tragiek herinnerend aan de novellen van Th. Storm.

Het eerste verhaal, van een stervende boer, aangrijpend, eindigt aldus: „n Vrömd gevuil kwamp over hum. Hij dee zien oogen dichte, volde de hannen over zien borst. En dou zag e 't aal nog es weer en 't was hum weer tou of ze bie hum was. Wetst doe 't nog Hebel-tien? (zijn overleden vrouw). Jao, jao, jöng. Hij sluing de aarms um heur hen. Jan, Jan, mien jöng. Bist doe weer bie mie Hebeltien? No gao 'k mit die mit! Jao, jao, kom mit mie jöng. 't Is daor veul beter dan hier. Hest dien heu in de schure? Jao, 'k heb mien heu in de schure en mien laand in zaod! Kom den mit mie. En dou was 't hum tou of e noar boven gung. Dou Hoet Timmer anderdagsmiddags mit zien kôrven kwamp, schrok e. Olle Jan Jurriens stun recht-op, dood in 't berre”.

Wij noemen verder het verhaal van Hebeln Marijke en Renze in 't veen.

„Zien leste dreum”, verhalen, schetsen en gedichten van J. H. Neuteboom — Saslandriege no. 2 — uitg. J. D. v. d. Veen NV Winschoten 1963 met portret van de schrijver. Samensteller: prof. dr. J. Elema.

Mechyl en Bientke, twee kinderen op zoek naar een wondervogel die verdrukken in 't moeras en het niet in Westerwolde maar op zee spelende verhaal. Dij de groote zee bevoaren. Eén van de spannendste geschiedenissen is dat van 't Ieperken, n Westerwolds meisje en een kunstschilder, dat een tragische afloop heeft.

GEDICHTEN

Ook de weinige gedichten die van Neuteboom bekend zijn en die in sfeer en woordkeus (bijna) voksliederen zijn, zijn in de bundel opgenomen, nl. Waling Wubbe, Dreikeuning, Naor Klapper maart en de Beuzebelder.

De uitgeverij van der Veen NV, die reeds zoveel voor de regionale taalcultuur van eigen omgeving heeft gedaan heeft met deze keurig verzorgde uitgave de traditie gehandhaafd.

't Zou daarom jammer zijn indien deze van liefde voor eigen omgeving getuigende daad niet door de omgeving gehonoreerd zou worden met een spoedige uitverkoop van de eerste druk van „Zien leste dreum”, dat weliswaar is verschenen met subsidie van het H. S. Kamminga-fonds, maar dat desondanks, gezien 't afzetgebied, de uitgever meer voldoening dan commercieel resultaat zal opleveren.

Oostwold,

D. S. HOVINGA.

1963